

ks. Grzegorz Siedlarz SCJ

Michał Chodkowski

PODSTAWOWE WIADOMOŚCI DOTYCZĄCE NACZYŃ LITURGICZNYCH

Naczynia liturgiczne – naczynia używane do sprawowania Mszy Świętej, a także poza nią. Służą najczęściej do przechowywania rzeczy niezbędnych do Mszy Świętej, np. wody, wina, opłatków (hostii), a także Najświętszego Sakramentu, oraz do wykonywania czynności związanych z odprawianiem Mszy Świętej.

AMPULKI		<p>Ampułki to dwa naczynia wykonane najczęściej ze szkła lub metalu, zawierające wino i wodę, którymi podczas przygotowania darów ofiarnych zostanie napełniony kielich. Celem odróżnienia zawartości ampułkę z winem oznacza się czerwoną wstążką na uszku. Do ampułki z wodą można wkładać tyżeczkę.</p>
LAWATERZ		<p>Lawaterz to metalowy dzbanek z wodą oraz tacka. Służą do obmycia rąk księdza podczas Mszy Świętej. Do lawaterza dołączony jest ręczniczek. Sama czynność obmycia rąk to <i>lavabo</i>.</p>
WASKULUM		<p>Waskulum to metalowe lub szklane naczynie z wodą, stojące obok tabernakulum (często także wystawiane na ołtarz). Po rozdaniu Komunii ksiądz obmywa w nim palce z okruszków Hostii. Obok waskulum powinien znajdować się ręczniczek.</p>

KOCIOŁEK		<p>Kociołek to metalowe naczynie wypełnione wodą święconą, używane razem z kropidłem podczas pokropienia lub poświęcenia.</p>
KROPIDŁO		<p>Kropidło małe (metalowe) jest wypełnione wodą święconą. Używane jest wtedy, gdy święcone są mniejsze przedmioty (np. przy poświęceniu medalika lub różańca) lub kociołek jest nieporęczny.</p>
KIELICH		<p>Kielich to podstawowe naczynie używane podczas Mszy Świętej do konsekracji wina. W nim podczas Liturgii Eucharystycznej wino zamienia się w Krew Pańską. Zazwyczaj jest zdobiony, powinien być wykonany ze szlachetnego metalu lub połączony w środku.</p>
PUSZKA		<p>Puszka (cyborium) to naczynie służące do przechowywania konsekrowanych komunikantów (Komunii Świętej) w tabernakulum. Puszka jest podobna do kielicha; jest mniej zdobiona i posiada pokrywkę. Puszka powinna być połączona przynajmniej w środku.</p> <p>Istnieje także naczynie zwane pyxis. Jest to mały pojemniczek do przechowywania komunikantów w bursie.</p>

PATENY		Patena kielichowa to płaska pozłacana patena, która należy do standardowego wyposażenia kielicha mszalnego. Mieści się na niej tylko jedna lub kilka hostii.
		Patena głęboka (piksyda) używana jest, gdy zachodzi potrzeba zakonsekrowania wielu hostii lub hostii i niewielkiej ilości komunikantów.
		Patena komunijna stosowana jest podczas rozdzielania Komunii Świętej, aby konsekrowane komunikanty lub ich części nie upadły na ziemię.
MONSTRANCJA		Monstrancja to ozdobne naczynie liturgiczne z okienkiem w środku służące do wystawiania Najświętszego Sakramentu podczas nabożeństw, adoracji, błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem oraz używane w czasie procesji eucharystycznych. Powinna być wykonana ze szlachetnego metalu. W średniowieczu miała kształt kapliczki z wieżami, obecnie wykonywana na podobieństwo słońca.
KUSTODIA		Kustodia to naczynie liturgiczne służące do przechowywania zakonsekrowanej Hostii (Najświętszego Sakramentu) w tabernakulum, gdy nie jest wystawiony w monstrancji. Powinna być wykonana ze szlachetnego metalu lub pozłacana.

MELCHIZEDEK		<p>Melchizedek to złoty uchwyt w kształcie półksiężyca (stąd inna nazwa <i>lunula</i>), w którym umieszczony jest Najświętszy Sakrament. W melchizedeku przekłada się Hostię z kustodii do monstrancji i na odwrót.</p>
ŁÓDKA		<p>Łódka (navicula) to metalowe naczynie najczęściej w kształcie łodzi (stąd nazwa). Służy do przechowywania kadzidła, którym zasypuje się rozpalone węgielki w trybularzu. W łódce znajduje się łyżeczka do nakładania kadzidła.</p>
TRYBULARZ		<p>Trybularz (kadzielnica) to naczynie służące do okadzania. Zbudowane jest z metalowego pojemnika, w którym w miseczce palą się węgielki. Pojemnik nakrywany jest ruchomą pokrywką w kształcie kopuły, a wszystko połączone jest łańcuszkami z uchwytem.</p> <p>Ministrant niosący trybularz to <i>turyferariusz</i>, a łódkę - <i>nawikulariusz</i>.</p>